

Μακεδονικά

Τόμ. 14, Αρ. 1 (1974)

Και πάλι για τον Ιωάννη Κωττούνιο

Ιω. Ε. Καραθανάσης

doi: [10.12681/makedonika.591](https://doi.org/10.12681/makedonika.591)

Copyright © 2015, Ιω. Ε. Καραθανάσης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Καραθανάσης Ι. Ε. (1974). Και πάλι για τον Ιωάννη Κωττούνιο. *Μακεδονικά*, 14(1), 402-403.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.591>

herrschen, dann wird euer Reich in vier Teile zerrissen und euer letzter Priester ebende auf dieselbe Weise getötet werden. Mit diesen Worten starb der Patriarch. Es nähert sich das Jahr und es wird sich entscheiden, ob der Patriarch wirklich in die Zukunft blicken konnte, oder den Sultan mit der Prophezeiung erschrecken wollte—beendet der Autor den Artikel.

Das Konstantin Mertse nur diesen einzigen Teil aus der Zeitschrift abschrieb, bezeugt, dass er selbst ebenfalls auf die Befreiung von Konstantinopel wartete. Diese Notierung beweist, dass die sich um Mitte des 19-ten Jahrhunderts ungarisierenden Griechen in Seele weiter Grieche blieben, die von der Grossen Idee ebenfalls begeistert wurden¹.

L. TARDY - Ö. FÜVES

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΙΩΑΝΝΗ ΚΩΤΤΟΥΝΙΟ

Σε μιὰ μικρὴ μελέτη μου γιὰ τὸν Ἰω. Κωττούνιο ποὺ δημοσιεύθηκε πέρυσι στὰ «Μακεδονικά»² θὰ πρέπει νὰ συμπληρωθοῦν καὶ τὰ παρακάτω, τὰ ὁποῖα δὲν μπόρεσα τότε νὰ χρησιμοποιήσω μὰ καὶ μοῦ ἔλειπαν τὰ σχετικὰ βοηθήματα. Τὰ στοιχεῖα ποὺ χρησιμοποιῶ ἐδῶ προέρχονται ἀπ' ἓνα μικρὸ σημείωμα τοῦ κ. Ἰω. Κ. Βασδραβέλλη, μὲ τὸν τίτλο «Συμπληρωματικὰ διὰ τὸν Ἰωάννη Κωττούνιο»³.

Ἄπ' τὸ σημείωμα αὐτὸ μαθαίνομε λοιπὸν πῶς ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Ἰω. Κωττούνιου (γιὰ τὸ ἐπώνυμο θὰ μιλήσουμε παρακάτω) δὲν ἀπήτησε μονάχα ἀπὸ τὶς βενετικὲς ἀρχὲς τὴν καταβολὴ τῶν 20.000 ρεαλιῶν ποῦ, κατὰ τὴν ἀναφορὰ του, προερχόταν ἀπὸ δάνειο τῆς μητέρας του Θεολόγας στὸ θεῖο του, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀποτυχία του, ὡς φαίνεται, μετέβη καὶ στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ ζήτησε τὴν ἐπέμβαση τοῦ βεζίρη Μουσταφὰ πασᾶ. Μὲ ἀναφορὰ του λοιπὸν ποὺ ὑπέβαλε στὸν πασᾶ τὸ φθινόπωρο περίπου τοῦ 1677 ζητοῦσε ἀνὰ ὑποχρεωθῆ ὁ βάλιος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅπως καταβάλλῃ εἰς τὸν αἰτούντα τὸ πῶσον τῶν 20.000 ρεαλιῶν ὡς ἀποζημιώσιν τῆς δημοθείσης περιουσίας τοῦ θανόντος· αὐτὸ θὰ γινόταν ἀφοῦ παρουσιαζόταν «ἐνώπιον (τοῦ βεζίρη) ὁ βάλιος τῆς Βενετίας καὶ συμφώνως πρὸς τὸν εὐγενῆ φετβᾶν ποῦ θὰ ἐκδοθῆ νὰ ἀπονεμηθῆ δικαιοσύνη»! Ἄπ' τὴν ἀναφορὰ λοιπὸν αὐτὴν προκύπτει πῶς ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Κωττούνιου δὲν κάμει καθόλου λόγο γιὰ τὸ περιεχόμενο τῆς ἀναφορᾶς τοῦ 1661 ποὺ ἐξετάσαμε ἡμεῖς στὴ μελέτη μας. Γιὰ τὴν τύχη τῶν προσπαθειῶν αὐτῶν τοῦ Κούνιαλη (ἢ Κωττούνιου) μᾶς πληροφορεῖ ὁ ἴδιος ὁ βάλιος τῆς Κωνσταντινουπόλεως: ὁ βεζίρης θύμωσε καὶ ξέσχισε τὴν ἀναφορὰ ἰδιοχειρῶς.

Ὅσο γιὰ τὸ ἐπώνυμο φαίνεται πῶς ὁ Ἰω. Κούνιαλης, γιὰ νὰ διευκολύνῃ τὶς ἐνέργειές του, ἀντικατέστησε τὸ πατρικὸ του μὲ τὸ ἐπώνυμο τῆς μητέρας του. Ἡ μητέρα πάντως ὀνομαζόταν Θεολόγα καὶ ὄχι Τσιαλούκα (Toialucca), ποῦ προφανῶς ὀφείλεται σὲ ἐσφαλμένη ἀνάγνωση τοῦ μακαρίτη Κ. Δ. Μέρτζιου.

Γιὰ τὴν παρουσία τοῦ Ἰω. Κούνιαλη στὴν Κωνσταντινούπολη τὴν ἐποχὴ αὐτὴ (1677) μπορούμε νὰ δώσουμε τὴν ἐξῆς ἐξήγηση: ὅτι πράγματι ὁ Κούνιαλης, ἀφοῦ ἔφυγε ἀπὸ τὴν Ἰταλία γύρω στὰ 1670, ὅπως καὶ ἡμεῖς σημειώσαμε⁴, ἦρθε στὴ Βέρροια κι ἀπ' ἐκεῖ βρέθηκε

1. Der ungarische Text ist nicht überall leicht zu lesen, Mertse machte nämlich viele orthographische Fehler.

2. Νεώτερες εἰδήσεις γιὰ τὸν Ἰω. Κωττούνιο (1572-1657), «Μακεδονικά», τ. 13 (1973) σ. 267-273.

3. «Μακεδονικά», τ. 9 (1969), σ. 339-341.

4. Νεώτερες εἰδήσεις γιὰ τὸν Ἰω. Κωττούνιο, σ. 272.

στή βασιλεύουσα, σὲ μιὰ ὑστατή προσπάθεια νὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τοὺς Βενετοὺς διαχειριστὲς τῆς περιουσίας τοῦ θεοῦ του τὰ 20.000 ρεάλια. Γιὰ τὸν Κούνιαλη πρέπει μᾶλλον νὰ δεχτοῦμε ὅτι μετέβη ξανά στὴν Ἰταλία (ἄγνωστο πότε, ἀλλ' ὁπωσδήποτε μετὰ τὰ 1677), ὅπου καὶ πέθανε στὰ 1694¹.

ΙΩ. Ε. ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ

ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΜΝΗΜΟΝΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ, ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1831

Στὴ Σκόπελο καὶ στὸ ἀρχεῖο τοῦ συμβολαιογράφου κ. Β. Παλιούρη σώζεται ἓνα πολὺ ἐνδιαφέρον χειρόγραφο βιβλίο μὲ τὴν ἐπιγραφή: «Βιβλίον β' ἀρχόμενον ἀπὸ πρῶτον ἀριθμὸν τῶν πράξεων τοῦ Μνήμονος τῆς Νήσου Σκοπέλου, τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς Μνημοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τριακοστῷ πρώτῳ ἔτει 1831, Μηνὶ Ἰανουαρίῳ». Δημόσιος Μνήμων τῆς Σκοπέλου τὰ χρόνια αὐτὰ ἦταν ὁ Σκοπελίτης Μελαχροινὸς Γιαννιῶς². Τὸ βιβλίο ἀποτελεῖται ἀπὸ διακόσια τριάντα φύλλα, στὰ ὁποῖα εἶναι γραμμένες οἱ τριακόσιες δέκα (310) πράξεις τοῦ Μνήμονος. Ὅλες αὐτὲς οἱ πράξεις παρουσιάζουν ξεχωριστὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ νησιοῦ καὶ γενικὰ γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ νησιώτικου κόσμου. Δίνομε ἐδῶ μερικὰ ἀπὸ τὰ περιεχόμενα τοῦ βιβλίου: ὁμολογίες δαυειῶν, ἐμπορικὲς δοσοληψίες μὲ ἐμπορικὰ κέντρα τῆς ἐποχῆς, ναυλοσυμφωνητικά, αἰρετοκρισιεῖς, χαριστήρια περιουσιῶν, προικοσύμφωνα, «ἐγγυητικά διὰ τιμίαν διαγωγὴν προσώπου τινός», ἐκμισθώσεις ἐργασίας κ.ἄ.

Γιὰ τὴ Μακεδονία τὸ βιβλίο αὐτὸ παρουσιάζει ἐνδιαφέρον, γιατί δείχνει τὶς ἐμπορικὲς συναλλαγὰς τῶν νησιῶν τοῦ συμπλέγματος τῶν Β. Σποράδων κμὲ τὰ μέρη τῆς Κασσάνδρας, ὅπου συνήθως ἔρχονταν οἱ Σκοπελίτες, γιὰ νὰ προμηθευτοὺν ξυλεία ἀπὸ τὰ πλούσια δάση τῆς Χαλκιδικῆς καὶ ἀκόμη νὰ πουλήσουν τὸ περίφημο σκοπελίτικο κρασί. Πολλὲς ἀκόμη ἐμπορικὲς δοσοληψίες Σκοπελιτῶν νοικοκυραίων γίνονται μὲ ἐμπόρους τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς περιοχῆς Βαρδάρη.

Στὴ Σκόπελο καὶ στὴ Σκιάθῳ ἦρθαν κι ἐγκαταστάθηκαν ἐπίσης πολλοὶ Μακεδόνες πρόσφυγες-ἐπαναστάτες μετὰ τὴν ἄτυχη ἐπανάσταση τοῦ 1821 στὴ Μακεδονία³. Ἀπ' αὐτοὺς μάλιστα μερικοὶ ἀναδείχθηκαν κι ἔγιναν ἀξιόλογοι καπεταναῖοι στὴν περιοχὴ τῆς «Θεταλομαγνησίας», ὅπως ἦταν ὁ καπετὰν Μπίνος, ὁ καπετὰν Δημήτρης Λιακόπουλος καὶ οἱ Παραθουραῖοι. Ἄλλα καὶ τὸ ἀνώνυμο πλῆθος τῶν προσφύγων ποῦ ἦρθε κι ἐγκαταστάθηκε στὰ νησιά αὐτὰ πολὺ βοήθησε τοὺς ἀπελευθερωτικὸς ἀγῶνες τῶν ἐντοπιῶν. Ὁ καθηγ. Ἄπ. Βακαλόπουλος γράφει ὅτι «οἱ Μακεδόνες, κυρίως οἱ Ὀλύμπιοι, ὡς διατελοῦντες συμ-

1. Κ. Δ. Μέρτζιου, Μνημεῖα Μακεδονικῆς Ἱστορίας, Θεσσαλονικὴ 1947, σ. 496.

2. Γιὰ τὸν τίτλο τοῦ Δημοσίου Μνήμονος, τοῦ ἀλλοτινοῦ δηλ. νοτάριου ἢ κατζίλλιέρη καὶ σημερινοῦ συμβολαιογράφου, βλ. στοῦ Ἄθαν. Δ. Θανοπούλου-Διον. Λεμβάθη, Ὁ συμβολαιογράφος ἐν τῇ θεωρίᾳ καὶ τῇ πράξει, Ἀθήναι 1952, σ. 18-19.

3. Γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ βλ. Ἄπ. Βακαλόπουλου, Πρόσφυγες καὶ προσφυγικὸν ζήτημα κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, Θεσσαλονικὴ 1939, σ. 32-46, Τοῦ Ἰδίου, Ἡ δράσις τῶν ἐξ Ὀλύμπου Μακεδόνων ἀγωνιστῶν ἐν Εὐβοίᾳ καὶ Θεσσαλίᾳ κατὰ τὸ 1822 καὶ 1823, «Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον», τ. 15 (1939), σ. 81-90, Τοῦ Ἰδίου, Ἱστορία τῆς Μακεδονίας 1354-1833, Θεσσαλονικὴ 1969, σ. 573-574, 590, 594, 608-619, 616, Ι. Κ. Βασδραβέλλη, Οἱ Μακεδόνες κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, ἐκδ. γ', Θεσσαλονικὴ 1967.